

פרוטוקול מס. 350

מישיבת ועדת הכספים

יום א', כ"ו באב, תשל"ט - 19.8.79 - בשעה 12.00

נ כ ה ו

חברי הוועדה: מ"מ היו"ר ח. קופמן
א. אבטבי
ע. אמוראי
ד. גולומב
פ. גרופר
ע. הדר (הורביץ)
י. זכאי
י. כהן
י. כהן-אורגד
א. מלמד
מ. סבידור
ד. שטרן

מוזמן: א. בן-מאיר, מנכ"ל משרד החקלאות

מזכיר הוועדה: א. קרשנר

כלכלנית: ס. אלחנני

רשמה: א. דגני

סדר-היום: שימוש ברזרבה כללית לשנת 1979 -
פיצויים למושב נאות סיני.

שינויים בתקציב לשנת 1979 -
הקצבה לבחי-ספר במרכז אבשלום ובנביעות.
משכורות לנושאי משרה ברשויות השלטון.

חקנות להסדר ההימורים בספורט.

שימוש בקזרבה כללית לשנת 1979 - פיצויים למושב נאות סיני

היו"ר ח. קופמן: אני פותח את הישיבה.

אנו חוזרים לדיון על בקשת הממונה על התקציבים לאשר העברת סכום של 20 מיליון לירות מהרזרבה הכללית לתקציב משרד החקלאות לשם תשלום פיצויים למושב נאות סיני בגלל פינוי גן הירק. נשמע דברי הסבר ממנכ"ל משרד החקלאות.

א. בן-מאיר: כמה מלוח הסבר, בעיקר נוכח הפרסומים בעתונות, שכפי ששמעתי היתה להם השפעה על הדברים שנאמרו בוועדה נכבדה זו. אני מגדיר פרסומים אלה באופן חד-משמעי כפרסומים שאינם מבוססים על עובדה כלשהי. ואני מבקש להרחיב קצת את היריעה.

בשעתו כאשר הטיפול בנושא פתחת רפיח היה במסגרת משרד ראש הממשלה, טיפל כבוד השופט העליון לשעבר ברנזון מטעם ראש הממשלה בענין גן-הירק, ואנו נתבקשנו לחוות דעתנו בנדון. ניסיתי להסביר לכבוד השופט לשעבר כי עבור המתיישבים בנאות סיני יפוח משק שאולי יתן תשובות כאלה או אחרות על היעדר גן הירק. השופט-לשעבר ברנזון לא קיבל את עמדתי. הוא גם שכנע אותי שאין שום קשר בין הדברים. המשק מתפתח לפי התקן שנקבע על-ידי מחלקת ההתיישבות, בין שהנבס היה קיים ובין אם לא. על העובדה שהנכס נלקח מהם צריך לערוך אתם את ההתחשבות. זהו נכס שנוצר בגלל תנאים מקומיים. אלמלא היה במקום מקור מים, כל הדיון לא היה מתקיים. בגלל תנאים מקומיים ניתנה אפשרות לפתח גן ירק בהיקף שאפשר מקור המים.

עוד לפני הדיונים על הפינוי, לצורך קבלת הון חוזר לגידולים ליצוא, הגיש הישוב תכנית מפורטת של כל הגידולים לעונה הקרובה. תכנית זו נדונה על-ידי לשכת ההדרכה באזור ואושרה על-ידה. היתה זו תכנית לגידולים שונים על שטח של 788 דונם. אף פעם לא חשבנו שדונם אחד מתוך השטח הזה יהיה בחממה. בבואנו לערוך את ההתחשבות היינו זהירים. לא רצינו להתחשב במה שהם עשו בפועל, אלא התייחסנו לשטחי הגידולים כפי שהופיעו במסמך של אגף ההקצאות של נציבות המים. וכך הקטנו את השטח מ-788 דונם ל-560 דונם.

שמאי ממשלתי מוסמך, שאול ויסמן, עשה חישוב ומצא שהנזק הישיר שנגרם למשק על אותם גידולים שהיו במקום הוא 5,320,000 לירות. הנזק העתידי, לפי הערכה של השמאי, הוא 11,200 לירות בממוצע לדונם. זהו הישוב היחיד באזור שהשבית גורמי ייצור בתוך החקופה עליה מדובר. אילו מצבו היה דומה למצב של יתר המשקים, הוא היה ממשיך להפעיל את הנכס במשך שלוש שנים. לכן נערך החישוב לפי 560 דונם כפול 11,200 לירות לדונם כפול שלוש שנים, מהוון להיום. המספר הזה נופל ב-50% מהתוצאה בפועל. הלכנו לפי הקביעה של השמאי הממשלתי.

אני חוזר ואומר שהפרסומים היו נטולי כל יסוד. לא היה חשבון של 10 מיליון לירות של משרד החקלאות ולא של 20 מיליון. נערכו שני חשבונות של נזק ישיר לפי מה שהיה בשטח ביום הפינוי. שמאי ממשלתי מוסמך עשה את ההערכה. וכך של נזק עתידי אשר חושב לא על-פי התכנית שהם הגישו לפני הדיונים על הפינוי, אשר אושרה על-ידי מדריכי משרד החקלאות לצורך מתן הון חוזר ליצוא, אלא על גודל השטח הנובע ממכסת המים שמקצה נציבות המים.

ע. הדר (הורביץ):

מה הם יעשו במשך שלוש שנים אלה?

ע. אמוראי:

אני מבין שלא היו שתי הצעות.

א. בן-מאיר:

היתה תביעה שלהם על שטח של 788 דונם במכפלה של החוצאה בפועל השנה - 50 מיליון לירות.

ע. אמוראי:

נזק ישיר - 5.3 מיליון לירות. אשר לנזק עתידי, לדעתי נשארו שנתיים ולא שלוש שנים.

א. בן-מאיר:

על-פי חישובים שלנו נותרו שלוש שנים.

ע. אמוראי:

כמה עונות הקלאיות נותרו עד ליום הפיצוי? המושב היה צריך לשאת גם בתשלומים, לא רק בהוצאות שוטפות או קבועות, במרוצת שנתיים או שלוש שנים. כאשר עושים חישוב מהוון צריך להביא זאת בחשבון.

כאשר מפנים ישוב ומשלמים לו פיצויים מביאים בחשבון שיקולים שונים, לאו דווקא כלכליים. אנשים הולכים לישוב כדי להיות בו, והנה עוקרים אותם ממקומם. כאשר יגיע יום הפינוי והם יצטרכו ללכת, יגיעו אתם לכלל הסדר. היום צריך לעשות את החשבון של השווי, מהי ההכנסה נטו לאחר הוצאה שהיתה נשארת לישוב בתקופה מהיום ועד ליום הפינוי. אינני מתווכח על השמאות. אני מבקש לדעת מה היו הקריטריונים לחישוב ומהם האלמנטים שנכללו בתחשיב.

י. זכאי:

אני שמח שהחקלאות היא כה רווחית ומותרה עודפים כאלה. אין ערעור על הערכת השמאי הממשלתי. השאלה אם/זוהי תקופה של שנתיים או של שלוש שנים.

עם ישראל יש לו שלום, אבל אנשים אלה צריכים לזוז ממקומם. הם נקלעו למצב מביך, למצב טרגי. וגם אם יש אולי הגזמה בחביעות, הלוואי ונסיים בכך את הפרשה. אני מציע לדאוג להם לאמצעי קיום במקום גן הירק במשך שלוש השנים שנותרו. אילו הייתי במקומם הייתי אומר שאני רוצה לעזוב ומייד.

ע. הדר (הורביץ):

האם ניתנו להם אמצעי ייצור אלטרנטיביים ברגע שאלה נקלחו מהם?

א. בן-מאיר:

ניתנו להם אמצעי ייצור נוספים, שאינם ניתנים בגין הפינוי; הם היו אמורים להינתן להם בכל מקרה כאמצעי ייצור תקינים של המחלקה להתיישבות. בשום מקום לא נפלה החלטה לשלול מהם השקעות אחרות בגלל גורם הייצור הזה. השופט ברנזון שכנע אותי שאין זה משנה ולא כלום. אחת נותן להם בלאו הכי אמצעי ייצור לפי התקן. נכס זה אמור היה להכניס להם כסף.

ע. אמוראי:

הוא איננו צודק. זוהי נקודה מכרעת לגבי הדיון.

א. בן-מאיר:

הם היו מקבלים זאת בכל מקרה. הראיה, שהסוכנות החלה לבצע זאת עוד לפני הפינוי. ההכנסה מגן הירק היתה מתממשת. השאלה אם זהו הסכום שהם עשויים היו לפדות. אילו הייתי דן בענין דיון חשבונאי-כלכלי-הקלאי, ללא שיקול נוסף, הסכום היה יותר גדול - בתנאים של גן הירק במקום הזה.

האם התקופה היא שנתיים או שלוש שנים? אותה

שורת גידולים, שלגביה נעשתה הערכה של הנזק הישיר, תהיה לה לאחר מכן שלוש עונות. בכל הישובים תהיה בעיה מה עושים בשנה מסוים בה כבר לא ייצרו. לגבי הישובים האחרים החשבון הזה עומד עוד לפנינו; לגבי נאות-סיני, החשבון הזה סגור. אם לגבי ישובים אחרים עדיין עומדת הבעיה

איך נתחשבן אתם בשנה שהם לא יפעילו את המשק, לגבי החלק הזה של משק נאות סיני הבעיה הזו איננה קיימת.

א. מלמד: לא אצביע בעד ההצעה, ולא מפני שאינני חושב שמגיעים להם פיצויים. אני חושב שמגיעים להם פיצויים אולי יותר גדולים כיוון שהשלו אותם והניעו אותם ללכת להתנחלות בניגוד לשכל הישר בידיעה מראש שיצטרכו לפנותם. לכן אני מתפלא על חברי המערך שהם המתנגדים; הם העלו אותם להתנחלות והם היו צריכים להיות הראשונים הדורשים פיצויים.

אצביע נגד כי התנגדתי להעלאת אנשים אלה

להתנחלות.

ע. אמוראי: אני מקבל את מה שנאמר. אינני מקבל את התביעה לעונה שלישית, כי יהיה בכך משום תקדים.

י. כהן-אורגד: ועדת הכספים יכולה לאשר את הצעת הממשלה או לדחותה; היא איננה רשאית לאשר הצעה אחרת. הוועדה יכולה להמליץ בפני הממשלה לשנות את הצעתה ולהביא לאישור הוועדה הצעה אחרת.

א. בן-מאיר: היכול מתפרש על-פני כל השנה. עונה שלישית קיימת לגבי חלק מהגידולים.

היו"ר ח. קופמן: אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

ה צ ב ע ה

העברת סכום של 20 מיליון לירות מסעיף 47-רזרבה כללית לסעיף 33-משרד החקלאות - אושרה

שינויים בתקציב לשנת 1979 - הקצבה לבתי-ספר במרכז אבשלום ובנביעות (מכתב הממונה על התקציבים מס. 72/4 מיום 8.8.79).

א. מלמד: מדוע עוסק משרד החקלאות בעניני בית-ספר בנביעות?

א. בן-מאיר: לא משרד החקלאות עוסק בעניני בית-ספר. אני מבקש להזכיר לחברי הוועדה, שתקציב החטיבה להתיישבות מופעל באחריות שר החקלאות, והסכום של 4 מיליון לירות הוא חלק מתקציב החטיבה להתיישבות. אלה הן פעולות של הסוכנות היהודית מעבר לקו הירוק. הסכום מופיע בתקציב המדינה ואחראי לו שר החקלאות. ענין זה כפוף להחלטת הממשלה האומרת: א. שיש לאפשר למתיישבים באזורים האמורים להיות ממונים חיים תקינים עד מועד הפיצוי; ב. השקעה קבע לא תיעשינה. כאשר בונים בית-ספר במבנה קבע, מופקד על כך משרד השיכון. הוא הדין מגורי קבע. מבנים זמניים מוקמים על-ידי המחלקה להתיישבות. אלה הן כיתות במבנים זמניים, לכן הסכום מופיע בתקציב החטיבה ולא בתקציב משרד השיכון.

השינויים בתקציב משרד החקלאות - תוספת כיתות לבתי ספר במרכז אבשלום ובנביעות - אושרו

פיצויים לתושבי ימית

היו"ר ח. קופמן: מנכ"ל משרד השיכון, מר וינר, מסר על סיכום שהושג עם תושבי ימית המוכנים לעזוב על חשלום פיצויים בשלב זה. הובטח להם סכום של 15 מיליון לירות מתוך הקצבה של 50 מיליון לירות. ההקצבה בסכום של 50 מיליון טרם הועברה לאישור. לאנשים הובטח שהם יקבלו עד יום ד' סכום של 15 מיליון לירות. זוהי אותה קבוצה של משפחות המסכימה לאומדנים הקיימים. אם תושבי ימית יקבלו סכומים נוספים, גם הם יקבלו את התוספת.

ע. אמוראי: מה פירוש "אומדנים קיימים"?

היו"ר ח. קופמן: זה לא ברור, מכל מקום זה פחות ממה שתובע הרוב.

פ. גרופר: חברי הוועדה מבקשים לדעת מהם הסכומים, כמה ישלמו לכל משפחה.

י. כהן-אורגד: ביום ה' שעבר ביקש חבר-הכנסת אמוראי לקבל דיווח ואמרנו שנחכה עד יום א'. אפשר להחליט לדון בנושא בישיבת הוועדה ביום ד' או ה', בתנאי שתובא בפנינו לא רק הבקשה של האוצר אלא גם נשמע הסברים ממר וינר.

ד. שטרן: אם השר נתן הבטחה, אי-אפשר לדחות זאת. אפשר אולי לקבל אינפורמציה ממר וינר עוד היום, ואם לא - לכנס את הוועדה ביום ג'.

היו"ר ח. קופמן: החשובה הייתה שאפשר לדון על כך ביום ד' או ביום א' הבא. אני מציע שנדון בכך ביום א' הבא, אבל שהחברים לא יטענו שהובא בפניהם נושא חדש.

הצמדת משכורת השופטים לשכר הממוצע

היו"ר ח. קופמן: בהחלטה על משכורת השופטים יש סעיף נוסף המדבר על הצמדת שכרם לשכר הממוצע. ד"ר קיטרון טוען שההחלטות קשורות אחת בשניה, שהא בהא תליא.

א. קרשנר: היו כמה החלטות: החלטה עקרונית על הסכומים והחלטה עקרונית על ההצמדה. ד"ר קיטרון טוען שהוועדה החליטה לפרסם את סעיף ההצמדה יחד עם הסכומים. הוועדה לא רצתה לפרסם את סעיף ההצמדה. לכן מבקש ד"ר קיטרון החלטה מפורשת של הוועדה לא לפרסם זאת.

א. מלמד: החלטנו על סכומים והחלטנו על עקרון ההצמדה. היו"ר רצה לסכם באמרו שמנגנון ההצמדה וכיצד הוא יופעל זה ענין של טכניקה. טענו לעומתו חברים, שזה ענין עקרוני, אם הצמדה אחת לשנה או פעמיים בשנה. תוכן הצעה והיא תובא לפני הוועדה. כך נרשם בפרוטוקול. אם הוועדה מקבלת את ההצעה על הצמדה פעמיים בשנה, אפשר לתת לכך פרסום היום. אם לא - צריך לדון על כך.

י. כהן-אורגד: לא החלטנו על הצמדה פעמיים בשנה.

א. מלמד: עקרון ההצמדה אושר. על הטכניקה נחליט באחת הישיבות הקרובות. אמרנו שאין לפרסם את דבר ההצמדה בלי לדעת את המנגנון ההצמדה. כך החליטה מליאת הוועדה.

הי"ר ח. קופמן: אמרנו שנברר את הענין כאשר יחזור חבר-הכנסת כהן-אורגד, שהוא אחד מהוגי הרעיון הזה.

י. כהן-אורגד: ד"ר קיטרון אמר שחברי הוועדה מלמד וקופמן מתנגדים.

ד. גולומב: לא היה דיון על הצמדה לשיעורים. אמרתי - וכך נרשם בפרוטוקול על דעת היו"ר, שתאריך ההצמדה הוא המועד שקבענו. אי-אפשר לעשות הצמדה וטרואקטיבית; לא דרך הטכניקה תהיה תוספת.

י. כהן-אורגד: בשנה שעברה העלינו את שכר השופטים באופן ריאלי. שזב הוגשה תביעה. עמדתי היתה שאנו צריכים להבטיח שהשכר ברוטו יהא תואם את גידול השכר במשק, שהנגיסה לא תפגע בשופטים. עקרון זה התקבל. לצערי, מה שסוכם בסוף הוא מעבר לפיצוי הריאלי.

ועדת הכספים קיבלה החלטה נכונה שמכאן ואילך לא יהיה דיון, אלא כל שנה יבדקו בכמה עלה השכר במשק, בכמה השתנה שכרם של השופטים בעקבות תוספת היוקר, ותיעשה התאמה, כאשר יו"ר ועדת הכספים יהיה מופקד על החישוב והוא יתן לכך פרסום ברשומות. לדעתי זה צריך לחול על שרים וחברי-הכנסת, זה חיובי.

אני חושב שהנסיון להחליט על הצמדה פעמיים בשנה איננו במקומו. תוספת-היוקר משתלמת לכולם. לא יחפץ שהשופטים יהיו מוליכים בתחום השכר. גם השופטים מקבלים תוספת-יוקר. אחת לשנה ייעשה חישוב אם היחה שחיקה.

לצערי, השופטים ממשיכים ב"לובינג" על חברי-הכנסת בצורה מוטיפה כבוד לכס המשפט. אני חושב שכל שנקדים לקבל החלטה ברורה וחדה כל יסתיים המחול הזה. אני בעד קבלת החלטה על התאמת השכר אחת לשנה מעבר לתוספת-היוקר.

י. כהן: ההחלטה היא נכונה. כיוון נתנו לשופטים מעל ומעבר לשחיקה ומעבר למה שמתחייב מרמת השכר במשק. אסור להחליט על הצמדה פעמיים בשנה. מדיניות השכר נקבעת אחת לשנה או אחת לשנתיים. (ד. גולומב: התוספת היא לשכר היסוד.) הסכם השכר של השופטים ייבדק אחת לשנה ויחאם לשכר הממוצע במשק.

א. מלמד: אינני מציע הצמדה פעמיים בשנה. לאחר שראיתי את ההצעה על חישוב פעמיים בשנה, ביקשתי לעכב את הענין. לא ידוע איך תיעשה המדידה, לפי איזה נתונים, האם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה או של הביטוח הלאומי.

אני מציע לחזור להחלטה הקודמת: לפרסם את הנתונים על השכר ולהודיע שהחלטנו על עקרון ההצמדה. הוועדה תקבע את מנגנון ההצמדה. אני מציע להטיל להטיל על ועדה מצומצמת ללמוד את הנושא ולקבוע את הטכניקה.

י. כהן-אורגד: אני מציע החלטה על הצמדה אחת לשנה.

א. מלמד: זה שנוי במחלוקת עם השופטים. נסכם את החלק המוסכם על דעת הכל.

אפשר לומר: כנהוג במשק.

ד. שטרן:

גם בהסכמי השכר לתקופה של שנתיים נקבע שאחת לשנה תיעשה התאמה. לא שמעתי על הסכם המדובר על התאמה אחת לחצי שנה. הלחצים הם עצומים כאשר לא משנים את גובה תקרת חוספח-היוקר. אם נקבע תקדים לגבי שופטים, יגידו - ובצדק - שוועדת הכספים נותנת אור ירוק למשק כולו.

אני מציע שנקבע את העקרון של הצמדה לשכר הממוצע במשק אחת לשנה, ונגיד זאת מייד, כדי שגם לשופטים יהיה ברור שבנושא זה הדרך היא סגורה.

פ. גרופר:

בהסכמי השכר יש סעיף על הצמדה לשינויים בשכר הממוצע במשק. אחת לשנה יושבים נציגי המעסיקים עם אנשי האיגוד המקצועי ועושים התאמות. לאחר שהם מסכמים יש חישוב רטרואקטיבי. המשחק בין המעסיקים לבין האיגוד המקצועי הוא פתוח. זוהי דרך פתוחה. עלינו למנות ועדת משנה שתחליט על דרך סגורה, בלי להשוות זאת לכלל המשק.

י. זכאי: הסכמי השכר הם לשנתיים, וכעבור שנה משלמים סכומים על החשבון. אני מציע שלגבי השופטים תיעשה ההתאמה אחת לחצי שנה, החל ב-1 באפריל.

ד. גולומב: החלטה אחת על השיעורים היא לפרסום מיידית; את ההחלטה השנייה על הצמדה אחת לשנה יש לפרסם עם גמר עבודתה של ועדת המשנה שתגבש את הטכניקה. ההצמדה אחת לשנה חלויה בטכניקה.

י. זכאי: החלטנו על שיטה שלא היתה נהוגה במשק. טוב שהתחלנו עם השופטים.

י. כהן-אורגד: זה יחול על שרים וחברי-הכנסת.

א. אבטבי: אילו הטכניקה היתה ברורה, אפשר היה להחליט על הצמדה אחת לשנה או אחת לחצי שנה, לכן אני מציע להטיל על ועדת המשנה לסטם את הטכניקה של החישוב.

א. מלמד: הניסוח הלאומי או הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ד. גולומב: יש בעיה למה משווים, וזה ענין מורכב ביותר.

א. אבטבי: ועדת המשנה הביאה הצעה על בסיס החישוב, ואז נחליט אם ההצמדה תיעשה אחת לחצי שנה או אחת

לשנה.

י. כהן-אורגד: יופעלו עלינו לחצים להחליט על חישוב אחת לחצי שנה.

ע. הדר (הורביץ): אינני מציע לסטות מהנוהג המקובל במשק. אם החישוב לפועלי המזון נעשה אחת לשנה, לפי ההסכם, כך ייעשה החישוב לשופטים. אני טוען שהמפולת בתחום השכר התלה; לאחר החלטות ועדת-המשנה בראשותו של חבר-הכנסת מלמד על שכרם של השופטים. אחת המגרעות זוהי הסחבת הנמשכת בטיפול של ועדת המשנה. בל נתן להם עדיפות על-פני סטקורים אחרים. בשום פנים ואופן אין לשנות את הטכניקה.

א. מלמד: הענין איננו בשל להחלטה.

היו"ר ח. קופמן:
 אנו מחליטים לפצל את שני הנושאים. ועדת המשנה תספל בנושא ההצמדה על כל היבטיו באחריות מלאה, אחריות לאומית.
 י. כהן-אורגד:
 אנו מטילים על מזכיר הוועדה והכלכלנים שלה להכין לקראת הישיבה את כל החומר עם כל האפשרויות.

תקנות להסדר ההימורים בספורט

(מכתב שר האוצר ושר החינוך והתרבות מיום 8.8.79)

היו"ר ח. קופמן:
 ההצעה היא להעלות את מחיר הטור של הספורטו מ-3.50 לירות ל-5 לירות.

הוחלט: לאשר את מחיר הטור של הספורטו מ-3.50 לירות ל-5 לירות.

היו"ר ח. קופמן:
 אני נועל את הישיבה.

(הישיבה ננעלה בשעה 13.00)